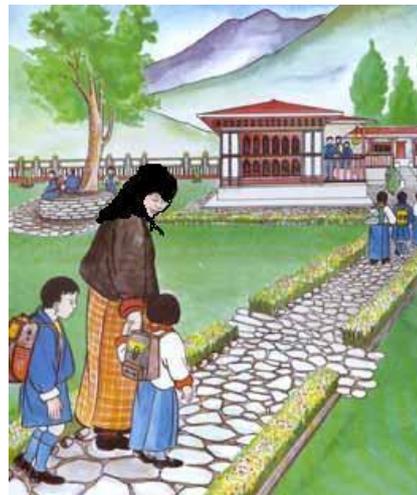

مراکز آموزشی و پرورشی

مراکز آموزشی و پرورشی فضای اجتماعی خاصی هستند که آموزش و رشد شخصیت کودکان و نوجوانان امروز کشور و آینده سازان فردا باید در پناه موازین علمی و اصولی بهداشتی جاری در آن اعتلا یابد. ضرورت توجه به بهداشت مراکز آموزشی و پرورشی ناشی از این حقیقت است که گروه سنی تا ۱۸ ساله رقم بزرگی از جمعیت کشور ما را در بر می گیرد و به علت آسیب پذیری این جمعیت سنی تامین بهداشت و برقراری سلامت آنها تاثیر انکار ناپذیری در ارتقاء سطح بهداشت کشور خواهد داشت.

بعلاوه دوران سریع رشد و تکامل جسمی و روانی آنان ایجاب می کند که هرچه بیشتر و بهتر مسیر زندگی جمعیت مزبور از عوامل تخریبی یا بازدارنده و عوامل نامطلوب محیط پاک شود.

بدیهی است که اجرای موازین بهداشتی و مراقبت های لازم از دانش آموزان، به کارگیری اصول صحیح پیشگیری از بیماری ها و کنترل عوامل محیطی مدارس از جمله آب، فاضلاب، دفع مدفوع، زباله و نور کافی کلاسها، محیط کلاسها و تغذیه سالم سبب می شود تا آموزش و پرورش در محیطی سالم و مطلوب انجام پذیرد و چون در مراکز آموزشی و پرورشی غیر بهداشتی و ناسالم کودکان نمی توانند حتی در بهترین شرایط و برنامه های آموزشی بهره مند گردند.

ضمن آماده سازی محیطی سالم و بهداشتی برای این قشر عظیم باید آگاهی های لازم در این خصوص نیز به دانش آموزان داده شود و نیز اولیا و دانش آموزان را با حقوق خود آشنا کرده تا جهت ایجاد محیط سالم اقدامات لازم را انجام دهند

کمیته بهداشت مدارس نیز بصورت مرتب در معاونت بهداشتی تشکیل و هماهنگی های لازم جهت رفع مشکلات بهداشت محیطی مدارس بعمل آمده است که مشکل اصلی وضعیت بهداشت محیط مدارس غیر انتفاعی می باشد که نیاز دارد اجرای بند ۳۳ آیین نامه بهداشت محیط مدارس مبنی بر استعمال وضعیت بهداشت محیط مدارس قبل از شروع به کار از مراکز بهداشت انجام گیرد که این امر نیز نیاز به هماهنگی ها در سطح وزارتخانه های آموزش و پرورش و بهداشت می باشد.

وضعیت بهداشت محیط مدارس روستائی

باسمه تعالی
 کد فرم: New-2-109
 وزارت بهداشت ، درمان و آموزش پزشکی
 دانشگاه / دانشکده علوم پزشکی و خدمات درمانی تبریز
 سال تحصیلی ۹۳-۹۲
 آمار بهداشت محیط مدارس روستائی

آمار مدارس روستایی (۱۰۹-۲)

دبیرستان		راهنمایی		ابتدایی و پیش دبستانی		۱- مقطع تحصیلی	
غیر انتفاعی	دولتی	غیر انتفاعی	دولتی	غیر انتفاعی	دولتی		
۰	۱۰۹	۰	۴۳۴	۶	۱۵۵۵	ساختمان	۲- مدارس تحت پوشش
۰	۱۳۱	۰	۴۹۵	۶	۱۶۱۷	شیفت	
۰	۸۶۵۷	۰	۲۰۱۷۴	۲۴۶	۸۹۷۰۸	شهری/روستایی	۳- دانش آموزان تحت پوشش
	۸۹۶		۶۲۳		۱۶۳۴	عشایری	
۰	۴۲۰	۰	۱۱۹۱	۵	۲۳۶۶	تعداد	۴- آبخوری
۰	۳۹۰	۰	۱۰۵۹	۴	۱۹۸۳	بهداشتی	
۰	۲۹	۰	۱۰۷	۴	۹۶۸	مورد نیاز	
۰	۳۹۴	۰	۱۰۱۴	۳	۲۱۵۲	تعداد	۵- دستشویی
۰	۳۷۸	۰	۹۳۱	۴	۱۹۲۳	بهداشتی	
۰	۲۶	۰	۹۹	۵	۸۷۶	مورد نیاز	
۰	۵۹۶	۰	۱۷۶۸	۷	۴۴۴۵	تعداد	۶- مستراح
۰	۵۵۳	۰	۱۵۷۷	۸	۳۶۱۸	بهداشتی	
۰	۵	۰	۲۱	۳	۱۹۱	مورد نیاز	
۰	۶	۰	۷	۰	۸	تعداد	۷- بوفه
۰	۴	۰	۷	۰	۷	بهداشتی	
۰	۱۰۴	۰	۴۱۲	۵	۱۴۶۰	تعداد	۸- آب آشامیدنی
۰	۱۰۲	۰	۳۹۴	۶	۱۳۵۵	بهداشتی	
۰	۱۰۹	۰	۴۲۶	۶	۱۵۵۸	تعداد	۹- وضعیت کلاسها
۰	۱۰۳	۰	۲۸۸	۶	۱۳۲۱	بهداشتی	
۰	۱۰۷	۰	۴۳۳	۶	۱۵۰۳	تعداد	۱۰- وضعیت حفاظت و ایمنی
۰	۹۵	۰	۳۷۲	۶	۱۱۹۶	بهداشتی	
۰	۱۰۷	۰	۴۲۱	۶	۱۵۱۹	تعداد	۱۱- جمع آوری و دفع فاضلاب
۰	۱۰۲	۰	۳۷۵	۶	۱۱۸۵	بهداشتی	
۰	۱۰۶	۰	۴۳۴	۶	۱۵۲۰	تعداد	۱۲- جمع آوری و دفع پسماند
۰	۱۰۲	۰	۳۹۸	۶	۱۳۱۲	بهداشتی	

وضعیت بهداشت محیط مدارس شهری

باسمه تعالی
 کد فرم: New-۲-۱۰۹ / دانشگاه / دانشکده علوم پزشکی و خدمات درمانی تبریز
 وزارت بهداشت ، درمان و آموزش پزشکی
 سال تحصیلی ۹۳-۹۲
 آمار بهداشت محیط مدارس شهری

آمار مدارس شهری (۱۰۹-۲)

دبیرستان		راهنمایی		ابتدایی و پیش دبستانی		۱- مقطع تحصیلی	
		غیر انتفاعی	دولتی	غیر انتفاعی	دولتی		
۱۲۸	۲۹۶	۵۸	۲۶۸	۳۰۱	۵۰۱	ساختمان	۲- مدارس تحت پوشش
۱۴۷	۴۳۳	۶۳	۳۳۹	۳۳۷	۶۰۱	شلیفت	
۱۴۱۵۰	۱۱۰۵۲۴	۵۲۶۲	۶۱۱۹۴	۳۵۱۷۳	۱۷۳۵۱۱	شهری/روستایی	۳- دانش آموزان تحت پوشش
	۰		۰		۰	عشایری	
۲۶۶	۲۷۲۱	۱۶۷	۲۰۳۲	۸۴۶	۳۶۰۴	تعداد	۴- آبخوری
۳۳۱	۲۴۲۵	۱۴۲	۱۷۶۱	۷۳۲	۳۰۳۲	بهداشتی	
۸۵	۴۳۷	۲۶	۱۷۸	۲۰۹	۶۹۸	مورد نیاز	
۲۹۲	۲۳۶۱	۱۵۱	۱۴۷۵	۷۹۶	۲۵۵۶	تعداد	۵- دستشویی
۲۵۹	۲۱۰۳	۱۲۱	۱۳۴۱	۷۰۹	۲۳۲۸	بهداشتی	
۳۴	۵۱۹	۱۸	۲۳۹	۱۲۹	۸۲۷	مورد نیاز	
۴۵۶	۳۶۹۵	۱۷۸	۲۴۹۶	۹۴۸	۴۲۲۹	تعداد	۶- مستراح
۲۹۸	۳۳۲۲	۱۵۳	۲۳۱۴	۸۴۶	۳۶۹۲	بهداشتی	
۵۶	۲۷۵	۱۹	۷۷	۱۴۱	۵۵۴	مورد نیاز	
۲۸	۱۴۶	۱۶	۹۳	۳۶	۱۱۲	تعداد	۷- بوفه
۹	۶۶	۳	۲۵	۳۱	۴۰	بهداشتی	
۱۲۷	۲۹۵	۵۷	۲۶۸	۳۰۱	۴۹۸	تعداد	۸- آب آشامیدنی
۱۲۶	۲۹۳	۵۶	۲۶۴	۲۹۴	۴۸۸	بهداشتی	
۱۴۴	۴۰۳	۶۱	۲۷۴	۳۲۰	۵۲۳	تعداد	۹- وضعیت کلاسها
۸۶	۳۵۳	۳۵	۲۳۹	۱۸۵	۴۲۰	بهداشتی	
۱۲۷	۲۹۵	۵۷	۲۶۸	۳۰۱	۴۹۹	تعداد	۱۰- وضعیت حفاظت و ایمنی
۱۱۲	۲۵۷	۵۰	۲۴۸	۲۵۳	۴۳۶	بهداشتی	
۱۲۸	۲۹۶	۵۷	۲۶۸	۳۰۱	۴۹۹	تعداد	۱۱- جمع آوری و دفع فاضلاب
۱۲۸	۲۹۳	۵۷	۲۶۸	۳۰۰	۴۹۲	بهداشتی	
۱۲۸	۲۹۶	۵۷	۲۶۷	۳۰۱	۴۹۹	تعداد	۱۲- جمع آوری و دفع پسماند
۱۲۸	۲۹۴	۵۶	۲۶۵	۳۰۰	۴۸۹	بهداشتی	

برای پایش و ارتقاء فرایند بهداشت محیط مدارس ۶ مورد شاخص برای بهداشت محیط مدارس طراحی گردید که به شاخص های قبلی بهداشت محیط اضافه گردید تا براساس امکان روند ارتقا برنامه پیگیری گردد :

ردیف		شاخص استانی (درصد)
۱	درصد دستشویی بهداشتی مدارس	شهری ۷۴/۳
		روستایی ۷۱
۲	درصد توالت بهداشتی مدارس	شهری ۸۰/۹
		روستایی ۸۲
۳	درصد آبخوری بهداشتی مدارس	شهری ۷۴/۲
		روستایی ۶۸
۴	درصد مدارس دارای آب آشامیدنی سالم	شهری ۹۸/۳
		روستایی ۸۸
۵	درصد بوفه بهداشتی	شهری ۳۹/۵
		روستایی ۶۴
۶	درصد مدارس فاقد بوفه	شهری ۷۳/۴
		روستایی ۹۹
۶	درصد مدارس دارای دفع بهداشتی فاضلاب	شهری ۹۹/۴
		روستایی ۸۷۹

طرح شیر در مدرسه

در سال تحصیلی ۹۳-۹۲ طرح شیر مدرسه با همکاری سایر ارگانهای مربوطه در سطح استان با گروه هدف دانش آموزان و مهدکودکها اجرا گردید.

قابل ذکر است که در این راستا ۴۷۶ مورد بازدید توسط کادر بهداشت محیط شهرستانها بعمل آمده است که ۴۳ مورد نمونه برداری از شیر در مدرسه انجام گرفته است. و در ۱۰ مورد با توجه به نظریه کارشناسی و یا نظر آزمایشگاه شیر مدرسه غیر قابل مصرف تشخیص داده شده و از چرخه خارج گردیده است. با توجه به وظیفه محول شده به دانشگاه علوم پزشکی که همکاری در برگزاری کارگاههای آموزشی و جلسات توجیهی مرتبط با طرح می باشد، در جلسات آموزشی که در مدارس برگزار شده بر این امر تاکید شده است

همچنین دستورالعمل تهیه حمل نگهداری و عرضه شیر در مدارس توسط این گروه تهیه و در اختیار مدارس قرار گرفته است مسئولین ذیربط آموزش و پرورش و مدارس موظف به رعایت دقیق آن در فرایند توزیع شیر در مدارس می باشند

درضمن جهت هماهنگی های بین بخشی درمورد کنترل شیر توزیعی درمدارس از محل تولید تا مصرف کمیته شیر مدارس در مرکز بهداشت استان با حضور نمایندگان دامپزشکی، معاونت غذا و دارو و آموزش و پرورش، گروه کارشناسان سلامت نوجوانان، جوانان و مدارس و گروه بهداشت محیط تشکیل و هماهنگی های لازم جهت کنترل و نظارت بر شیر مدارس بعمل آمد.

همچنی در جلسات کارگروه شیر مدارس استان که در معاونت پشتیبانی آموزش و پرورش برگزار میگردد بصورت مرتب شرکت و مطالب مرتبط با مسائل بهداشتی در عرضه شیر مدارس پیگیری شده است .

تعداد		عنوان
۴۷۶	کل بازدید	موارد بازدید از کنترل و نظارت و توزیع شیردر مدرسه
۳۵۸	رعایت شرایط زنجیره سرد	
۲۴۰	دارای محل نگهداری شیر در مدرسه	
۱۸۸	شرایط بهداشتی	
۵۲	شرایط غیر بهداشتی	
۴۳		موارد نمونه برداری از شیر مدرسه
۳	طبق نظریه کارشناسی	موارد مشکوک به فساد و غیر قابل مصرف
۷	طبق نظر آزمایشگاه	

مدارس مروج سلامت :

برنامه مدارس مروج سلامت در ۱۰۰۰ مدرسه با مشارکت گروه بهداشت محیط استان اجرا میگردد که بعد از برگزاری جلسات مختلف آموزشی و توجیهی برای کارشناسان بهداشت محیط و تشکیل کمیته های استانی و شهرستانی و مدسه نسبت به تکمیل فرم های ممیزی داخلی و خارجی اول اقدام و مداخلات لازم جهت رفع مشکلات بهداشتی مدرسه از جمله مشکلات بهداشت محیط شروع گردیده که شهریور ماه نیز ممیزی خارجی دوم انجام و نسبت به رتبه بندی و اعطا ستاره به مدارس اقدام خواهد شد.

فرایند کنترل و مبارزه با دخانیات :

اعتیاد به دخانیات یک همه‌گیری جهانی است که به طور فزاینده‌ای کشورها و مناطقی را که کمترین توان را برای مقابله با عوارض و تلفات ناتوانی، بیماری، از دست دادن قدرت تولید و مرگ دارند، به غارت و یغما می‌برد. صنایع دخانیات، منافع شان بر زندگی و حیات انسانها مقدم می‌شمارند؛ رشد و توسعه خود را بر سلامتی و نسلهای آینده؛ سود و منفعت اقتصادی خود را در مقابل توسعه پایدار کشورهای در حال توسعه قرار می‌دهند.

امروزه، کمپانی‌های دخانیات به بسط و توسعه خود با انواع جدید سیگارهای "light"، "mild" و "low tar" ادامه می‌دهند که در قرن بیستم بسیار مورد توجه عوام قرار گرفت. حال، آنها علاقمندان به سلامتی مصرف‌کنندگان دخانیات را با ارائه و پیشکش کردن محصولات جدیدشان، می‌خواهند دوباره با گول زدن و فریب دوباره مطمئن سازند. آنها به جذب مشتریان قدیمی و جدیدشان با انواع دسیسه‌ها و نیرنگها از قبیل ارتقا و بهبود محصولات و فروش محصولات در قالبهای جدید و تحت نامهای بی‌خطر (سالم **healthier**)، با طعم میوه‌ای یا با بسته بندی و جعبه‌های بسیار جذاب به فریب دادن مشتریان خود ادامه می‌دهند.

اهم فعالیت‌ها :

- ۱- اجرای ممنوعیت عرضه دخانیات در اماکن عمومی و مراکز تهیه و توزیع مواد غذایی
- ۲- تشکیل جلسات کمیته کنترل و مبارزه با دخانیات جهت اجرائی نمودن قانون جامع کنترل و مبارزه با دخانیات
- ۳- ممنوعیت عرضه قلیان در رستورانها و کافی شاپها و غذاخوری‌های سنتی و بین‌راهی
- ۴- اجرای برنامه‌های آموزشی و تبلیغی در مورد مضرات مصرف دخانیات و قوانین مربوط به دخانیات در مدارس ، صدا و سیما و نصب بنر و پوستر در اماکن عمومی و سطح شهرها
- ۵- تهیه پمفلت و پوسترهای مختلف در مورد کنترل و مبارزه با دخانیات
- ۶- مراکز مشاوره ترک دخانیات هر کدام دارای دو نفر کادر (پزشک و کارشناس بهداشت محیط) میباشند، که دوره‌های آموزشی و مهارتهای لازم را کسب کرده و ضمن انجام امور روتین در مرکز بهداشتی و درمانی، مشغول انجام فعالیت و مشاوره برای مراجعین ترک سیگار می‌باشند. که کلینیک مشاوره ترک دخانیات در شهرستانهای تبریز (۵ مورد)، آذرشهر، میانه، اسکو فعال می‌باشد
- ۷- برگزاری دوره برنامه آموزشی روشهای ترک دخانیات برای کارشناسان و پزشکان شهرستانها
- ۸- اطلاع‌رسانی در مورد مضرات دخانیات و کنترل آن از طریق شرکت در برنامه‌های صدا و سیما استان
- ۹- تشکیل کمیته‌های کنترل دخانیات در مرکز بهداشت استان و شهرستانها و پیگیری جهت اجرائی کردن قانون جامع کنترل دخانیات
- ۱۰- برگزاری برنامه هفته کنترل و مبارزه ملی با دخانیات
- ۱۱- پیگیری ممنوعیت تبلیغات دخانیات در اماکن
- ۱۲- پیگیری ممنوعیت عرضه قلیان در فضاهای تفریحی و پارکها

فرایند CBI و شهر سالم - روستای سالم

برنامه CBI (ابتکارات جامعه محور) در دو محله شهر تبریز (محلات مفتح و کشاورز) می باشد که برنامه محله مفتح بصورت فعال ولی محله کشاورز با توجه به مشارکت ناکافی مردمی بصورت غیر فعال می باشد
شهر سالم :

شهرهای تبریز، اسکو، سهند، ایلخچی به عنوان شهرهای سالم انتخاب و اطلاعات آنها در سایت ۱۰۰۰ شهر و ۱۰۰۰ زندگی ثبت شده است و هماهنگی های لازم جهت اجرایی کردن برنامه شهر سالم در این شهر ها در حال انجام می باشد و برنامه ریزی لازم جهت انتخاب حداقل یک مورد روستای سالم در هر شهرستان جهت اجرای برنامه روستای سالم در حال انجام می باشد. که روستاهای کندوان اسکو، دریان شبستر، فتح آباد تبریز، سهزاب سراب، بستان آباد تبریز، قشلاق آذر شهر، عباس آباد ملکان جهت اجرای برنامه روستای سالم در نظر گرفته شده است
اقدامات انجام یافته در مورد برنامه cbi:

- ۱- تشکیل کمیته سلامت محله و کمیته توسعه محله در محله مفتح
- ۲- تشکیل کمیته شهرستانی cbi
- ۳- تشکیل جلسات آموزشی و هماهنگی برای اعضای کمیته ها برای راهبری برنامه
- ۴- برگزاری جلسه توجیهی در مورد برنامه شهر سالم و روستای سالم و cbi
- ۵- شرکت در کارگروه سلامت و امنیت غذایی شهرستان تبریز و توجیه برنامه cbi برای اعضای کارگروه
- ۶- برگزاری دوره آموزشی شهر سالم و روستای سالم برای کادر بهداشت محیط در سال ۹۲
- ۷- هماهنگی های بین بخشی جهت اجرای پروژه های اجتماعی و فرهنگی مانند احداث پارک محلی و نصب وسایل ورزشی و ورزش همگانی در پارک یاد شده - بهسازی محوطه و ایجاد فضای سبز در محوطه مرکز بهداشتی درمانی آزادی به عنوان مرکز مجری برنامه cbi با مشارکت مردمی و بین بخشی - شروع احداث شبکه فاضلاب شهری در محله یاد شده با توجه به اینکه براساس نظرسنجی محلی الویت اصلی منطق اعلام شده بود با هماهنگی آبفا - برگزاری دوره ای مختلف آموزشی در مورد مهارت های زندگی - بهبود تغذیه - بیماریهای واگیر و غیر واگیر - فنی و حرفه ای